

Sygn. akt IV CSK 502/18

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie z wniosku P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w K.

przy uczestnictwie J. K. i D. K.

o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 27 czerwca 2012 roku w sprawie sygn. akt I Ns [...] i stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 maja 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w S.

z dnia 3 kwietnia 2018 r., sygn. akt V Ca [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestników postępowania kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 3 kwietnia 2018 r. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na jej oczywistą zasadność i na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wymagającego przesądzenia: 1) jaki jest zakres treści służebności przesylu, to znaczy, czy granicę sfery korzystania z nieruchomości wyznaczają granice fizyczne (gabaryty) skrajnych elementów urządzeń przesylowych (pas techniczny), identyfikujący obszar czynnej służebności przedsiębiorstwa przesylowego, czy też w jego skład wchodzi także obszar fizycznego oddziaływania linii, czy również obszar wykraczający poza pas techniczny determinowany potrzebą zachowania bezpiecznych odległości od urządzeń przesylowych (pasy ochronne, mające występować po obu stronach pasa technicznego) w odniesieniu do możliwości posadowienia budynków, czy budowli lub dokonywania nasadzeń identyfikujący sferę zachowań biernych właściciela nieruchomości, mogących co najmniej zagrazić lub wprost – naruszyć prawidłowe korzystanie ze służebności przez przedsiębiorstwo przesylowe, 2) jaki jest zakres treści służebności przesylu, to znaczy, czy wyznacza ją tylko fizyczne istnienie urządzeń na nieruchomości i w tym zakresie prawo do korzystania z nieruchomości właściciela, czy też treścią służebności jest także prawo do przesyłania za pośrednictwem urządzeń

przesyłowych energii elektrycznej (czyli ich eksploataowania), które powinno implikować szerszy wachlarz uprawnień do korzystania z nieruchomości, przez nierozzerwalnie związane z przesyłem tej postaci energii pole elektryczne i pole elektromagnetyczne, oraz powinność powstrzymania się właściciela od zachowań zagrażających czy udaremniających bezpieczną eksploatację urządzeń ściśle warunkujących przesył energii elektrycznej i 3) czy zakres przestrzenny służebności przesyłu powinien być wyznaczony przez obszar oddziaływania pola elektrycznego oraz pola elektromagnetycznego, a w związku z tym – pas technologiczny powinien być wyznaczony materialnych oddziaływaniem tych pól na przestrzeń nieruchomości obciążonej.

W judykaturze Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej oznacza, iż dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi wobec tego wykazać, że orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ., z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, nie publ. i z dnia 13 marca 2017 r., I CSK 596/16, nie publ.). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej nie pozwala przyjąć, by była ona – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżąca nie wykazała, że zastosowanie przepisów, których naruszenie zarzuciła w ramach podstaw kasacyjnych, tj. art. 305¹ w związku z art. 305⁴ i z art. 292 oraz z art. 140 k.c., art. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (jedn. tekst: Dz. U. z 2017 r., poz. 220 ze zm.) oraz art. 228 § 1 i art. 231, art. 232 zdanie drugie w związku z art. 278 § 1, art. 233 § 1 i art. 231 w związku z art. 382 i z art. 391 k.p.c., było – w okolicznościach sprawy ustalonych przez Sądy obu instancji – oczywiście błędne lub doprowadziło do tego, że zaskarżone postanowienie jest oczywiście nieprawidłowe.

Po pierwsze, stanowisko skarżącej zmierzające do wykazania, że konieczne było stwierdzenie zasiedzenia przez nią służebności przesyłu w szerszym zakresie terytorialnym niż orzekł Sąd drugiej instancji, nie uwzględnia faktu, iż Sąd ten rozstrzygnięcie to oparł na ustaleniu, że poprzednik prawny skarżącej nie wykonywał służebności w szerszym zakresie terytorialnym niż obszar wyznaczony skrajnymi przewodami linii elektroenergetycznej, tj. zakresie, w którym nastąpiło stwierdzenie jej zasiedzenia. Zarzuty, że należało stwierdzić zasiedzenie służebności w szerszym zakresie terytorialnym niż orzeczone przez Sąd drugiej instancji, zmierzają wobec tego do podważenia tego ustalenia fatycznego, co w postępowaniu kasacyjnym jest wykluczone (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Po drugie, zarzuty naruszenia art. 231 i art. 233 § 1 k.p.c. są w postępowaniu ze skargi kasacyjnej niedopuszczalne, gdyż odnoszą się one do dokonywania ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c., por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 r., I CKN 428/06, nie publ. oraz z dnia 3 grudnia 2010 r., I CSK 123/10, nie publ., a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 578/17, nie publ.).

Po trzecie, część podniesionych w skardze kasacyjnej skarżącej zarzutów naruszenia przepisów postępowania, tj. naruszenia art. 228 § 1 i art. 231 oraz art. 232 zdanie drugie w związku z art. 278 § 1 k.p.c., została ponadto sformułowana wadliwie, gdyż nie zostały one powiązane z właściwymi przepisami o postępowaniu apelacyjnym (art. 378 § 1, art. 382 lub art. 391 § 1 k.p.c.). Powoduje to, że zarzuty te nie mogłyby odnieść skutku (por. wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., III CSK 153/14, OSNC 2016, nr 1, poz. 14, i z dnia 2 lutego 2018 r., II CSK 287/17, nie publ.).

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

W niniejszej sprawie – jak wskazano – nie ustalono, aby uprawnienia związane ze służebnością przesyłu były wykonywane przez poprzednika prawnego skarżącej na obszarze szerszym od tego, który wyznaczają skrajne przewody linii elektroenergetycznej. Skoro nie wykazano, że poprzednik prawny skarżącej władał nieruchomością poza obszarem położonym bezpośrednio pod linią elektroenergetyczną, która znajduje się nad działkami uczestników postępowania, to udzielanie odpowiedzi na przedstawione w skardze pytania nie wykazuje związku ze sprawą, ani nie ma wpływu na zaskarżone rozstrzygnięcie.

Ubocznie należy jedynie wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, iż służebność przesyłu jest służebnością czynną, zaś art. 305¹ k.c. nie rozstrzyga *expressis verbis*, jak szeroki jest zakres obciążenia nieruchomości tym ograniczonym prawem rzeczowym, stąd skonkretyzowanie treści służebności następuje przy jej ustanowieniu, stosownie do rodzaju urządzeń przesyłowych, ich przebiegu, zakresu potrzeb przedsiębiorcy przesyłowego oraz innych ewentualnie okoliczności, każdej indywidualnie rozpatrywanej sprawy. Powierzchnia nieruchomości zajęta pod służebność powinna umożliwiać posadowienie urządzeń, prawidłowe korzystanie z nich, ich konserwację, naprawę, modernizację oraz usuwanie awarii. Zakres obciążenia nieruchomości służebnością przesyłu, będącą służebnością czynną, ustanowioną dla urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej,

obejmuje uprawnienie do określonych działań dotyczących nieruchomości obciążonej, nie obejmuje natomiast innych jeszcze ograniczeń prawa własności, wynikających z odmiennych przyczyn niż to ograniczone prawo rzeczowe, a zatem ograniczeń własności związanych z oddziaływaniem linii elektroenergetycznej na otoczenie, polegających m.in. na ograniczeniu właściciela - w strefie ochronnej – w możliwości dokonywania w stosunku do nieruchomości określonych działań. Ograniczenia te są niezależne od tytułu prawnego przedsiębiorcy przesyłowego do korzystania w ramach służebności przesyłu z nieruchomości, na której są umiejscowione urządzenia przesyłowe i nie są objęte treścią służebności obciążającej tę nieruchomość (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2018 r., III CZP 118/17, nie publ. i powołaną tam dalszą judykaturę).

Trzeba ponadto wskazać, że skarżąca z jednej strony wskazuje na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego, a z drugiej strony powołuje się na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Stanowisko to jest wewnętrznie sprzeczne. Skoro dany przepis ma budzić wątpliwości i podlegać rozbieżnej interpretacji przez sądy, to nie można twierdzić, że jego naruszenie jest oczywiste. Albo zastosowanie przepisu jest proste i w efekcie jego naruszenie może być oczywiste, albo problem wykładni jest skomplikowany, przez co powoduje poważne wątpliwości, prowadzące do rozbieżności ocen, a tym samym naruszenie prawa przez sąd nie jest oczywiste.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 520 § 3, art. 98 § 3 w związku z art. 99 oraz 108 § 1 w związku z art. 391 § 1, z art. 398²¹ i z art. 13 § 2 k.p.c.